

Osm let Celouniverzitní počítačové studovny

Marcela Valentová, ÚVT MU

1. září 2000 byla v prostorách Lékařské fakulty MU na Komenského náměstí otevřena Celouniverzitní počítačová studovna. Její vznik inicioval tehdejší rektor Masarykovy univerzity prof. RNDr. Jiří Zlatuška CSc. – studovna měla výrazně zlepšit možnosti přístupu studentů k informačním zdrojům na internetu (včetně tehdy nově budovaného IS MU) i vlastní práce s počítačem obecně. Omezený počet počítačů měl být kompenzován nepřetržitým přístupem k nim, což byla ve své době v českém akademickém prostředí rarita. Rektorova iniciativa se setkala s rozpačitostí velké části akademické veřejnosti, neboť s provozem takového zařízení nebyly žádné zkušenosti. Bylo slyšet optimistické, ale i pesimistické výroky typu “studenti raději půjdou do hospody než do studovny“. Přesto však byla studovna začleněna do probíhající rekonstrukce uvedené budovy. Navržením, realizací a provozem byl pověřen Ústav výpočetní techniky MU (ÚVT).

Výsledkem intenzivního úsilí bylo vybudování pracoviště se 109 PC s procesorem Intel Celeron 533A, 128 MB RAM, HDD 10GB, 17“ monitory, s disketovou a CD-ROM mechanikou. Operačním systémem byl Windows 2000 Professional CZ s aplikacemi.

Zájem studentů o toto pracoviště však předčil veškerá očekávání, dokonce i nepřetržitý provoz, o jehož opodstatnění se zpočátku mnohdy pochybovalo, se osvědčil.

Postupně byly získávány zkušenosti jak s provozem instalované výpočetní techniky i souvisejících technických zařízení, tak se samotným provozem spočívajícím např. ve sledování chování uživatelů. Rovněž byly získávány zkušenosti ve vztahu k uživatelům. Bylo nutné řešit nejrůznější prohrašky proti provoznímu řádu a postupně je eliminovat na minimum pomocí technických i organizačních prostředků. Zájem studentů ovlivňovat provoz studovny vyústil ve zřízení Spolku CPS, který vytvářel vedení ÚVT a MU zpětnou vazbu o účelnosti tohoto zařízení. Na základě

toho všeho bylo pracoviště dovybaveno klimatizačními jednotkami, zdokonaleným kamerovým a zabezpečovacím systémem a systémem monitorování stanic.

V prvních 3 letech provozu byla roční návštěvnost 300 000 vstupů uživatelů. Tomu bylo nutné podřídit i inovaci výpočetní techniky, a proto byla v roce 2003 provedena kompletní výměna PC za nové s 512 MB, 2,2 GHz., 19" CRT monitory a 17" LCD panely. Čtvrtina počítačů byla vybavena kombinovanou mechanikou DVD/CDRW. V souvislosti s tím bylo možné rozšířit nabídku programového vybavení, která potom obsahovala dnes již běžné standardy jako Microsoft Office, Statistica, Lingea Lexicon, Matlab a další. Pořízen byl další uživatelský server disponující takovou diskovou kapacitou, aby uspokojil rostoucí nároky uživatelů. Individuální diskový prostor, který je studentům k dispozici, tak mohl být navýšen na 100 MB z původních 15 MB. Postupem času, především na základě požadavků a zájmu studentů, vyplynula potřeba poskytování dalších doplňkových služeb, souvisejících s provozem CPS. Jednalo se především o tisky, kopírování a drobný prodej záložních médií. Postupně se nabídka rozšířila o materiál na kroužkovou vazbu, kterou si zde mohou studenti sami svázat, dále o termovazbu, laminování, CD se SW Statistica atd. Tato činnost však s sebou přinesla vznik hotovostních plateb, pro které na pracovišti nebyly potřebné podmínky. Proto byl vyvíjen a následně na CPS zaveden bezhotovostní prodej těchto služeb pro potřeby studia. V současné době je tisk a drobný prodej na CPS zařazen do systému SUPO. Tento systém umožnil propojení plateb za drobný prodej či tisk na CPS a ubytování na SKM. V současné době je již 7 bankovníků, které jsou připojeny na systém SUPO (CPS, KUK, SKM – 3x, PedF – 2x).

Neustálý nárůst počtu uživatelů CPS, který měl za následek např. i mnohametrové fronty před vstupem do studovny, přiměl vedení MU ke zřízení dalších počítačových studoven na jednotlivých fakultách. Koncepcí byl opět pověřen ÚVT a podmínky provozu těchto pracovišť byly zakotveny do směrnice rektora č.13/05. V rámci systému *Univerzitních počítačových studoven* (UPS) tak postupně vznikaly: v Knihovně

univerzitního kampusu (KUK), v knihovně na FSS, Informační centrum Přírodovědecké fakulty, studovna v Ústřední knihovně FF a na Pedagogické fakultě. Výsadní postavení mezi nimi však i nadále zaujímá CPS, která i díky své výhodné poloze ve středu města Brna jako jediná poskytuje 24 hodin denně 7 dní v týdnu komfortní služby všem studentům a zaměstnancům MU, a to nejen prostřednictvím výpočetní techniky a tisku, ale i technické podpory. To všechno byly důvody, které opět vedly k nutnosti přemýšlet o zvýšení kapacity CPS. Určitým řešením bylo zavedení bezdrátové Wifi technologie (VPN, později také Eduroam), která umožňuje připojování uživatelů s vlastními notebooky. Ale podstatného zvýšení kapacity bylo dosaženo až rekonstrukcí CPS v roce 2006, kdy byla podle nového architektonického návrhu vybavena 129 stálými PC pracovišti a 16 pracovišti pro notebooky. Na CPS jsou nyní k dispozici PC s procesorem Intel Pentium D 2.8GHz, 1 GB RAM, HDD 80 GB, disketovou a DVD+-RW mechanikou a 19" LCD monitorem. Během provozu CPS se objevily nejrůznější způsoby neoprávněných vstupů formou zneužití přístupových karet či různých způsobů překonávání vstupního zařízení, proto při této kompletní rekonstrukci CPS došlo i k novému zabezpečení vstupních dveří studovny, k výměně turniketu a doplnění kamerového systému. V návaznosti na budování UPS byl nahrazen původní systém monitorování studentů v CPS systémem novým, společným pro všechny tyto studovny. Současně došlo ke zlepšení zázemí pro studenty – byly pořízeny nové automaty na teplé či studené nápoje a na bagety. Přibyly nové tiskárny a kopírky, pracovní prostor pro vazbu materiálů a skartovačka.

S rozvojem studoven na fakultách i se zlepšováním ekonomické situace studentů, kteří ve stále větší míře využívají pro běžné uživatelské činnosti vlastní notebooky, došlo k částečnému odlehčení provozu CPS. S výhledem do budoucna by proto měla CPS své služby zaměřit především na poskytování speciálního a náročnějšího programového vybavení a na vysokorychlostní připojení k internetu. V neposlední řadě stojí i podpora zapojování dalších studoven do systému UPS. Jednak je centrální správa těchto pracovišť ekonomicky výhodnější, a pro studenty je

nespornou výhodou stejné základní programové vybavení ve všech těchto studovnách (při zachování výhod specializovaných aplikací v jednotlivých studovnách), a také je kladem stejné pracovní prostředí a přístup k jejich dokumentům.

O setrvalém zájmu o CPS svědčí i vysoké počty návštěvníků v jednotlivých letech (údaj za rok 2000 představuje návštěvnost jen za třetinu roku, od otevření studovny v září 2000):

2000	110 000
2001	387 600
2002	382 100
2003	396 600
2004	407 200
2005	388 200
2006	348 000
2007	378 819

□